

ЩЕРБІНА Федір Андрійович (13. 02. 1849, станиця Новодерев'янківська, нині Краснодарського краю, РФ — 28. 11. 1936, Прага) — економіст, соціолог, історик, громадський діяч. Член-кореспондент Санкт-Петербурзької АН (1904). Дійсний член НТШ (1924). Навчався у Петровській сільськогосподарській академії (Москва, 1872—74) та Новоросійському університеті (Одеса, 1874—77). Був членом Одеської «Громади». За політичну діяльність засланий у Вологодську губ. (1877—81). У 1884—1901 — керівник статистичного бюро Воронежського губернського земства. Склавав і частково зредагував 66 томів статистики, окремо видав 16 кн. воронезької статистики: «Свободный сборник по 12 уездам Воронежской губернии» (1887), «История Воронежского земства» (1891). Підготував до видання історію Полтавського («Введение в историю Полтавского Губернского Земства», 1914) і

Золотоніського («История Золотоношского Земства») земств. Провів економічно-статистичне дослідження і опублікував «Общий очерк экономических и торгово-промышленных условий района Владикавказской железной дороги» (1892—94). Редактор видання «Труды экспедиции по исследованию Степных Областей» у 10 т. (1902) зі статистичними, агрономічними, гідротехнічними і топографічними дослідженнями учасників експедиції на територію сучасного Киргизстану. 1901 за публічні виступи щодо конституційного устрою в Росії Щ. відправлений під домашній арешт на Кубань, де працював у Кубанському військовому архіві, збираючи матеріали до історії кубанського козацтва. Від 1906 — голова Військової козацької ради; 1907 — член 2-ї Державної Думи від партії народних соціалістів, гласний новоросійської міської думи. Член Кубанської законодавчої ради (1917—20). Від 1920 — на еміграції. 1922—36 — професор, 1924—25 — ректор УВУ (Прага). Від 1922 — професор статистики Української господарської академії в Подєбрадах (Чехія). Щ. — засновник російської бюджетної статистики. Автор праць про Кубань: «История самоуправления у кубанских казаков» (1840), «Кубанское казачье войско 1696—1888» (1888), «Земельная община Кубанских казаков» (1891), «История Кубанского Казачьего Войска» (I—II, 1910—13), «Кубань в прошлом и настоящем: история и настоящее Кубани» (1927); віршованих поем «Чорноморці» (1919) і «Богдан Хмельницький» (1929).

Рекомендована література

1. Мацюк О. Наукова діяльність статистики Ф. А. Щербини. Подєбради, 1931;
2. Медуніна В. Статистик і поет // Слово і час. 1994. № 2.

С. М. Злупко

Бібліографічний опис:

Щербина Федір Андрійович / С. М. Злупко // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-891730>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).